

csukra. Az *Enciclopedia Britannica* is ezt írta: „Mi a hust és vért előnybe helyezzük a gép fölött. Mig az elmúlt háborúban a repülőgépek és harcikocsik legénységének halálozási arányszáma 15-20 százalék volt, addig a mai háborúban, a védekezés technikájának tökéletesedése következtében 100-300 százalékkal kell számolni.“ *Emeny* a motorizált haderőt illetően azt írja (*The Strategy of War Materials*, New-York, 1937), hogy offenzíva esetében, általános arányokat véve alapul, 835.000 gépkocsira van szükség, ez pedig évente 30-40 millió tonna hajtóanyagot használ, nem is említve a flotta fűtőanyagát, amely szintén 500-600.000 tonna évente. A tankok „elhasználódásának“ arányszámát még nagyobbá tették ezek a hadiírók: „Ha az amiensi tankcsata arányait vesszük, akkor évi három hasonló rohamot alapul véve, 96.000 tank szükséges. 250 százalékos veszteségi arányszám mellett ez évente 280 ezer harcikocsi“. A hasonló könyvekben nyüzsgő számadatok egész oszlopait sorolhatnánk fel a gépfegyverek, kézfegyverek, ágyúk, drótsövény-mennyiség stb. elhasználódásának feltételezett mennyiségről. Éppen ez a feltételezés ásta alá a nyugatiak taktikáját. A hadiírók — kivétel nélkül — a világháború tartamából kiindulva, a számokat mindenütt egy évi tartamra kalkulálták, egyáltalán nem gondolva arra a lehetőségre, hogy a „totális hadjárat“ első rohamai eldöntik a csatát. Ezzel a lehetőséggel nem számoltak, mert a múlt tapasztalatain okulva úgy vélték, hogy a védekező fegyverek egy bármilyen erővel megindított támadást bizonyos ideig fenntartanak s ezáltal a támadófél hadi és emberanyagának óriási méretű elhasználódását okozzák. S nem számoltak, mint annyiszor a lélektani és egyéb természetű okokkal sem, amelyek úgy Lengyelországban, mint Franciaországban, a fegyvereknél is döntőbben befolyásolták a háború sorsát...

A K Ö N Y V Ü N N E P É N

Irta: BERKÓ SÁNDOR

*Röppenj, te Szó! Roppant nyilad remegve
hasítsa át a lélek közönyét!
Húnyó pillánkból fekete brokátot
szó szemünkre a póklábú Sötét,
a szó kihagy, verése zsongva fáj még,
tomp a zaj s a szín is megfakul;
mint jéglepel alatt az alvó rétek,
ködlik a világ mellkasunk alul.*

*Röppenj, te Szó! Tűzfarkú üstökösként
rajzolj sivár egünkre új csodát!
A te fényedben villanjon a sorsunk,
ha rémisztenek szétlőtt koponyák.
Én már csak benned bízhatom! Szívemben
ragyoghatnak még a gyermekmesék, —
hű törpécskéim legyőzték a sárkányt,
mert minden zsarnok halva hull eléd.*

Szívét átfúrod, hét fejét levágod,
tudom, megvéded jó törpéidet;
őseink dalát zúgatod a széllel
és én már csak az ősöknek hiszek;
néked, ki annyi évszázadon át
csempészted át igéik vigaszát, —
hirdetlek, vallak, féltetek, becézlek,
mint a koldús, utolsó aranyát.

Röppenj, te Szó! Keringve ivelj föl s le
a hegyoldalban és dombok felett,
Petőfi s Ady lángja gyúljon benned,
példázva oktass népet, nemzetet,
József Attila csínját lopd szemünkbe,
szelid Tóth Árpád enyhe bánatát, —
Kölcsey hitét, Vörösmarty kínját,
Aranyt, Berzsenyit, bús Juhász Gyulát

idézd a késő unokáknak... Vértől
tajtékos minden tenger s óceán,
gyermekmeséink hétfejű sárkánya
csattogtatja állkapcsait reám;
te légy a pajzs kezemben és a dárdá,
üldözötteknek végső menedék,
süvíts, sikolts, — hazudd szívünkbe vissza
a hívó gyermek boldog istenét!

(1940 jun. 3, könyvnap)

AZ EMBERI MAGATARTÁS RUGÓI (II)

Irta: GERGELY ANDRÁS

Kimutattuk legutóbb,* hogy minden emberi cselekvés vagy aktív magatartás — legyen az gazdasági tevékenység, kulturális alkotás, gyilkosság vagy egyéb deliktum, közömbös beszélgetés, de akár csak valami jelentéktelen mozdulat, mint pl. egy pohár víz elfogyasztása — kettős gyökerű valóság. Elsősorban és közvetlenül egy *élményből* (érzékellet, gondolat, vágy, szándék, akarat, stb.) áll elő, másodsorban azaz közvetve pedig az élményt meghatározó *társadalmi feltételek* terméke. Láttuk, hogy a vizivástól a regényírásig minden cselekvést ennek a kettős rétegű feltételcsoportnak a figyelembevételével kell okszerűen értelmezni és elbírálni. A kérdés fontosságára jellemző, hogy ugyyszólván az összes szellemtudományokban tudatos emberi tevékenység magyarázatáról és értékeléséről van szó: az ethika és jogtudomány az emberek gyakorlati viselkedését, az esztétika az alakító cselekvéseket, a történelem a múltban lefolyt cselekvést, a szociológia pedig a közösségi aktivitást értelmezi.

* A lap idei júniusi számában, a 481-486. oldalakon.